

J. V. Snellman, Suomen markka ja Suomen Hypoteekkiyhdistys

Filosofian tohtori Johan Vilhelm Snellman jäi 62-vuotiaana heinäkuussa 1868 senaattorin virastaan eläkkeelle. Heti seuraavana vuonna hänet valittiin Suomen Hypoteekkiyhdistyksen johtokunnan puheenjohtajaksi ja toimittavaksi johtajaksi (toimitusjohtajaksi). Hypossa Snellman vietti työhistoriansa pisimmän yhtämittaisen jakson, jota kesti 12 vuotta.

Jo tätä ennen Snellman oli ollut tekemisissä Suomen Hypoteekkiyhdistyksen kanssa ajaessaan senaattorikaudellaan eteenpäin Suomen rahauudistusta. Suomen senaatin lausunnon perusteella keisari Aleksanteri II oli antanut Pietarissa huhtikuun 4. päivänä 1860 asetuksen Suomen omasta rahayksiköstä, joka nimettiin markaksi. Uudistuksen toteuttamiseksi Snellman oli elokuussa 1863 laatinut säädyille esityksen taata Hypoteekkiyhdistyksen ulkomainen laina, josta reformia varten tarvittavat rahat otettaisiin. Keisari hyväksyi myöhemmin samassa kuussa Snellmanin esityksen, jonka myötä Suomen Hypoteekkiyhdistys talletti ulkomailta otetusta lainasta 8 miljoonaa markkaa hyvinä ulkomaisina valuuttoina Suomen Pankkiin. Tämän varannon avulla ensimmäisiä täyspitoisia hopeamarkkoja lyötiin ennakkoon jo vuonna 1864 Helsingissä yli 75.000 kpl ja myöhemmin vuonna 1865 jo 1.673.000 kpl. Keisarillisella asetuksella markka ja penni määrättiin 8.11.1865 ainoiksi laillisiksi arvonmitoiksi ja ruplan ohella laillisiksi maksuvälineiksi. Marraskuun 13. päivänä Snellman julkaisi virallisessa lehdessä suuressa salassa pidetyn uutisen rahareformista, jossa kiitettiin keisari-suuriruhtinasta. Hieman yli kolmen kuukauden kuluttua helmikuussa 1866 annetulla asetuksella venäläisen vaihtorahan käypyyks kumottiin.

Snellman aloitti Suomen Hypoteekkiyhdistyksen toimittavana johtajana vaikeaan aikaan. Tulevaisuuden näkymät vaikuttivat synkiltä: vireillä oli runsaasti lainhakuja, noin kolmannes luototetuista tiloista oli joutunut Hypoteekkiyhdistyksen haltuun ja luotonanto oli jopa jouduttu keskeyttämään vuonna 1867 viideksi vuodeksi. Suurin ongelma oli suoritua satojen tilojen kannattamattomasta hoidosta ja rahaksi muutosta. Tehtävä osoittautui johtokunnalle ja Snellmanille Hypoteekkiyhdistyksen voimavarojen ylivoimaiseksi ja tiloja myytiin tappiolla. Hypoteekkiyhdistys joutui huutamaan tiloja itselleen pelastaakseen saataviaan. Kaikkiaan tiloja oli Snellmanin aikana lyhyemmän tai pidemmän aikaa Hypoteekkiyhdistyksen hallinnassa 800 kpl. Vuotuinen tappio kasvoi jatkuvasti. Hypoteekkiyhdistys anoi valtiolta helpotusta asemaansa - tuloksetta. Vasta keisarille osoitettu anomus vuonna 1879 johti valtion avustuksen myöntämiseen. Jo aikaisemmin oli esiintynyt tyytymättömyyttä johtokuntaa ja Snellmania kohtaan. Vuoden 1881 yhtiökokouksessa erovuorossa ollut 75-vuotias Snellman ei valittu enää uudelleen. Johan Vilhelm Snellman kuoli 4.7.1881 rauhallisesti nojatuolissaan kesäaunollaan Kirkkonummella.

Näyttelyluettelo

- 1) Suomen Hypoteekkiyhdistyksen J. V. Snellman-salin ovikylltti

J. V. Snellmanin rooli Hypoteekkiyhdistystä perustaessa

- 2) Henrik Borgströmin kirjoitelmia 'Om Hypoteksföreningar' vuodelta 1858
- 3) Ensimmäiset keskustelut koskien Hypoteekkiyhdistyksiä Suomessa 1859
- 4) Ohjesääntö Suomenmaan Hypoteekkiyhdistykselle Keisarilliselta Majesteetilta 1860
- 5) Hypoteekkiyhdistyksen säännöt 24.10.1860
- 6) Snellman reliefi

J. V. Snellman ja Suomen rahauudistus

- 7) Suomen markkoja yhden markan kolikkoina vuodelta 1864
- 8) Hypoteekkiyhdistyksen päiväkirja tammikuulta 1865, missä kirjattuina lainannosto Rothschildilta ja talletus Suomen Pankkiin
- 9) Rothschildin lainatili Hypoteekkiyhdistyksen pääkirjassa vuosilta 1862–72

J. V. Snellman ja Hypoteekkiyhdistys

- 10) Henkilökunnan – mukaan lukien Snellmanin – kuittaus tammikuun 1870 palkoista
- 11) J. V. Snellmanin pitämä lainojen ulosmaksukirja toukokuulta 1881 ja hänen viimeiset tiedossa olevat merkintänsä Hypoteekkiyhdistyksessä
- 12) J. V. Snellmanin Herman Liikaselle lahjoittama kirjoituspöytä
- 13) Johannes Takasen rintakuva J. V. Snellmanista vuodelta 1879 (kipsi)
- 14) Johtokunnan pöytäkirja 8.6.1869 J. V. Snellmanin valitsemisesta toimitusjohtajaksi
- 15) J. V. Snellmanin nimikirjoitus henkilöstömatrikelissa
- 16) J. V. Snellmanin lukemisia
- 17) Hypoteekkiyhdistyksen obligaatio 1.2.1862- ensimmäinen markkamääräinen
- 18) Keisarillisen Majesteetin Armollinen Asetus markan käyttöön otosta 8.11.1865
- 19) J. V. Snellman Eva Ingmanin maalaamana vuodelta 1908 (öljyväri)